

Oikeusministeriö

Arvio varautumisvelvollisuuden vaikutuksista, 28.4.2025, SY/1132/2025
Lausuntopyyntö 17.4.2025

Oikeusministeriö on pyytänyt Syyttäjälaitokselta lausuntoa valmiuslain valmisteluryhmän varautumisvelvollisuutta koskevan ehdotuksen taloudellisista vaikutuksista ja vaikutuksista viranomaistoimintaan oikeusministeriön hallinnonalalla.

1 Yleistä

Esityksen vaikutusten arvioinnissa jätetään varauma siihen, että vaikutukset voivat olla tässä arvoituja myös merkittävästi laaja-alaisempia. Syyttäjälaitos toimii osana rikosprosessiketjua, jossa toimintojen turvaamisessa on korostetusti keskinäisriippuvuuksia eri viranomaisten kanssa. Erityisesti valtionhallinnossa konsernipalveluita tuottavien organisaatioiden varautumisesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset voivat olla merkittäviä ja ne vaikuttavat välillisesti asiakasorganisaatioiden määrärahoihin. Tämän varautumisen kustannusten arvioiminen on kuitenkin sanottujen organisaatioiden vastuulla ja niiden arvioimiseen asiakasorganisaatiolla ei ole näkyvyyttä tai juurikaan vaikutusmahdollisuuksia.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että varautumisen osalta on tunnistettu se, että toiminnan kannalta välttämättömän ja kustannuksiltaan kalliin infrastruktuurin ylläpito ja toimintavarmuuden varmistaminen kuuluvat Syyttäjälaitoksen osalta valtion konsernitoimijoiden vastuulle (Valtori, Senaatti, Palkeet) ja toisaalta hallinnonalalla keskitetysti toimialariippuvaisista tietojärjestelmistä vastaavalle

Oikeusrekisterikeskukselle. Kirjanpitoyksiköt, mukaan lukien Syyttäjälaitos, maksavat näistä palveluista ao. palveluntuottajille näiden tuottamista tai hankkimista palveluista, joten viime kädessä kustannukset katetaan nykyisessä ohjaus- ja talousarviomallissa lopulta virastojen toimintamäärärahoista. Varautumisen ja riskienhallinnan osalta voi olla perusteltua arvioida sitä, tulisiko häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta aiheutuvat tila- ja toimialariippumattomat tietojärjestelmä- ja tietoliikennekustannukset kattaa keskitetyistä määrärahoista.

Varsinkin poikkeusolosuhteissa tilanne voi olla siinä määrin kriittinen, että virastojen itsenäiset varautumissuunnitelmat eivät ole kustannustehokkain tapa järjestää ne olennaiset työskentelyolosuhteet ja -välineet, jotka on valtiolla ohjattu keskitetysti konsernitoimijoiden toteutettavaksi. Eri viranomaisten tehtävien keskinäisriippuvuus korostuu ja voi tuottaa erityisen riskin toimintavarmuudelle, jos priorisoinnista ja prosessien sujuvuuden varmistamisesta ei ole yhteistä tavoitetilaa.

2 Pykäläkohtaiset ehdotukset

Ehdotuksen 6 §:ssä on määritelty varautumisvelvollisuuden piiriin kuuluvat organisaatiot. Ensimmäisessä ja toisessa kohdassa on eroteltu valtion viranomaiset ja tuomioistuimet. Perusteluissa on todettu, että tuomioistuimet eivät kuulu valtion viranomaisorganisaatioon vaan ovat valtionhallinnosta riippumattomia. Tältä osin esitetään vielä uudelleen arvioitavaksi ao. pykäläkohta. Viranomaisena eri yhteyksissä pidetään myös oikeusviranomaisia ja tietyistä tällöin myös tuomioistuimet katsotaan viranomaisiksi. Syyttäjälaitoksessa käytetään osaltaan myös lainkäyttövaltaa, joten esitetään pohdittavaksi, tulisiko lainkäyttöviranomaiset mainita erikseen, jos pidetään perusteltuna tehdä viranomaisten välillä tältä osin erottelua.

Ehdotuksen 7 §:ssä on säännökset riskien arvioinnista ja hallinnasta. Riskien arviointia ja hallintaa tehdään Syyttäjälaitoksessa jo tällä hetkellä eri tavoin.

Vaikutusten arvioinnin kannalta on olennaista, minkä tasoinen riskien hallinta katsotaan riittäväksi ja edellytetäänkö esim. kalliita tietojärjestelmäratkaisuja ja niiden ylläpitoa. Merkittävimmät riskien hallintaan liittyvät kustannukset aiheutuvat tietojärjestelmistä ja toimitiloista.

Ehdotuksen 8 §:ssä on säännökset valmiussuunnitelmasta ja sen vähimmäisisällöstä. Syyttäjälaitoksella on laadittu laitostasoinen valmiussuunnitelma, minkä lisäksi toimipaikkakohtaiset varautumissuunnitelmat tehdään aluetasoisesti. Pykälän sisältö vastaa pitkälti sitä, miten Syyttäjälaitoksessa on jo toimittu, joten asiasisällöltään se ei olennaisesti muuta nykytilannetta itse suunnitelman laatimisen, harjoittelun tai perehdyttämisen tai muun oman henkilöstön valmentamisen osalta. Syyttäjälaitoksen henkilöstö on yhden työnantajan palveluksessa ja henkilöstöllä on valtakunnallinen toimivalta, joten varsinainen lainkäyttöä koskeva henkilöriippuvainen varautumisen suunnittelu pystytään tekemään määrittelemällä vastuita sekä suunnittelemalla työn kulkuja ja valmistautumalla jakamaan työt uudella tavalla tai siirtämään joko henkilöstöä työskentelemään poikkeuksellisesti toiselle paikkakunnalle tai siirtämään tehtäviä henkilöiltä toisille. Valmiuden ylläpitämiseen ja varautumiseen liittyy kuitenkin tekijöitä, joilla on merkittävät taloudelliset vaikutukset ja näiden vaikutusten suuruus riippuu siitä, mitä kaikkea etukäteisvalmisteluun ja pykälässä tarkoitettuihin muihin toimenpiteisiin sisältyy. Erityisesti tiedonhallinta ja yhteydenpito rikosprosessiketjussa tai työskentelyolosuhteiden varmistaminen muodostavat riskin, jonka hallinta ei ole yksin Syyttäjälaitoksen vastuulla. Myös tältä osin merkittävimmät suorat kustannukset aiheutuvat tietojärjestelmistä, tietoliikenneyhteyksistä ja toimitiloista.

Ehdotuksen 9 §:ssä on säännökset varautumisen ohjauksesta, valvonnasta ja yhteensovittamisesta. Viranomaisten toiminnan yhteensovittaminen häiriö- ja poikkeustilanteissa muodostaa erityisen riskin, joten säännöksessä mainittu yhteistoiminta on ehdotuksessa erittäin tärkeä. Sektoriviranomaisten mahdollisuudet

yhteensovittaa ja priorisoida varautumiseen liittyviä toimenpiteitä edellyttää sitä, että myös ministeriöillä on tästä selvä yhteinen näkemys. Tämä tarve korostuu erityisesti yhteistyössä sekä konsernipalveluita ohjaavan valtiovarainministeriön että Syyttäjälaitoksen tapauksessa rikosprosessin osa-alueita ohjaavien ministeriöiden ja oikeusministeriön välillä.

Ehdotuksen 10 §:ssä on säännökset tilannekuvan ylläpitämisestä. Pykälän toisen momentin perusteluihin esitetään lisättäväksi valtioneuvoston yhteiseen tilannekuvaseurantaan maininta valtion viranomaisille keskitetysti palveluita tuottavien valtion organisaatioiden tilannekuvan seurannasta ja siitä viestimisestä hallinnonaloilla.

Joanna Autiovuori

Hallintojohtaja

Jakelu Susanna.siitonen@gov.fi.sec; valmius.om@gov.fi.sec

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

